

PROSTORSKE RAZPRAVE

Društvo urbanistov in prostorskih planerjev
Karlovska cesta 3b
1000 Ljubljana

Ljubljana 7. 3. 2022

g. Jernej Vrtovec, minister
Ministrstvo za okolje in prostor
Langusova ulica 4, 1000 Ljubljana
gp.mzi@gov.si

mag. Andrej Vizjak, minister
Ministrstvo za okolje in prostor
Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana
gp.mop@gov.si

Združenje občin Slovenije
Dunajska 156, 1000 Ljubljana
info@zdrufenjeobcin.si

Združenje mestnih občin Slovenije
Verdijeva ulica 10, 6000 Koper
zmos@koper.si

Skupnost občin Slovenije
Partizanska cesta 1, 2000 Maribor
info@skupnostobcin.si

Spoštovani!

DUPPS je v letu 2016 poslal predsednikoma Republike Slovenije in Vlade RS ter ključnim institucijam in organizacijam zaključke 27. Sedlarjevega srečanja z naslovom Predlogi za pospešen razvoj ključnih projektov slovenske železniške infrastrukture. Glej na povezavi:

http://www.dupps.si/uploads/4/8/8/8/48885097/predlogi_razvoja_%C5%BEel_infrastrukture_-_drustvo_urbanistov.pdf.

Ugotavljamo, da s časom postajata modernizacija in širitev slovenskega železniškega omrežja vse bolj aktualna in nujna. S prostorsko razvojnega vidika gre za izjemno pomemben projekt Republike Slovenije, ki bo generiral razvoj občin, mest in naselij ne le v času gradnje, ampak še dolgo po njej. Vendar je potreben strokovni in družbeni konsenz in pospešek, kot je bil v 90-tih storjen s smelo vizijo in nacionalnim programom gradnje avtocest, ki jim je sledila uspešna gradnja razširjenega slovenskega avtocestnega križa.

Nekateri projekti se že izvajajo, drugi načrtujejo - gorenjska, dolenjska, primorska in štajerska smer, Zidani most, regionalne železnice in osrednjeslovensko (ljubljsko železniško vozlišče) vozlišče tirnih koridorjev. Pripravljajo se strokovne podlage za konkurenčne proge visokih hitrosti v evropskih koridorjih tudi z namenom povezanosti slovenskih mest in nekaterih regionalnih središč. Ob upoštevanju razvojne vizije železnic je pomembno tudi, da so projekti usklajeni z razvojem v lokalnem okolju, da so trajnostni in okoljsko sprejemljivi. Z razvojem železniškega omrežja se za lokalne skupnosti odpirajo nove razvojne priložnosti in tudi izzivi. Smo nanje dobro pripravljeni?

RAZVOJ ŽELEZNIŠKEGA OMREŽJA V RS – ALI LOVIMO ZADNJI VLAK?

V razpravi smo osvetlili več vidikov, od vizije do konkretnega načrtovanja v prostoru. Z uvodnimi razpravljavci smo preverili:

- kakšna je vizija razvoja slovenske železniške infrastrukture, tudi v povezavi z drugimi razvojnimi strategijami Slovenije (gospodarska, prostorska),
- katere in kako potekajo aktivnosti za posodobitev in nadgradnjo železniških vozlišč ter posameznih prog (predvideni projekti in projekti v realizaciji),
- kakšna je sinergija urbanega razvoja in projektov lokalnih skupnosti za vzpostavitev P+R in preusmeritev javnega avtobusnega potniškega prometa na železniškega,
- kakšni so izhodišča in pristopi k načrtovanju posodobitev in nadgradnje slovenskega železniškega omrežja.

Na podlagi predstavitev in razprave na okrogli mizi s cca. 170 udeleženci, ki so glede na razmere sodelovali na daljavo, smo oblikovali naslednje

ugotovitve, zaključke in predloge:

1. Vizija 2050+ Razvoj slovenskega železniškega omrežja daje podlago za doseganje cilja, da se leta 2050 z osebnim vozilom opravi samo polovica vseh potniških kilometrov, 25 % z javnim prometom (10 % vseh potovanj z vlakom) in 25 % peš ali s kolesom. Načrtovani so realni ukrepi in postopno izvedba projektov do leta 2050.
2. Kljub temu je treba razvoj slovenskega železniškega omrežja podpreti s še bolj smelim načrtovanjem (projekti, študije variant, DPN-ji idr.) in izvedbo, pri tem pa v razpravo vključevati širšo strokovno javnost, lokalne skupnosti in druge zainteresirane deležnike, saj 'sedimo na istem vlaku'. Komunikacija naj bo pravočasna in transparentna. Le tako bo lahko tudi konstruktivna.
3. Ugotovitve so tudi, da so umeščanja v prostor praviloma zahtevna, saj vključujejo številna usklajevanja, zato je treba načrtovane rešitve pravočasno soočiti s pogoji na regionalno – lokalnih ravneh, da se poiščejo najboljše rešitve, v dolgoročno javno korist.
4. Lokalne skupnosti je nujno vključiti v zgodnje faze umeščanje infrastrukturnih objektov v prostor in pri tem upoštevati strateške in izvedbene prostorske plane in načrte na lokalni ravni. Umeščanje infrastrukturnih objektov v prostor naj bo del celostnega prostorskega načrtovanja.
5. Podpiramo ukrepe za skrajševanje potovalnih časov vlakov, nabavo novih sodobnih vlakov, uvedbo taktnih in točnih vozniških redov ipd., vendar pa le-ti ne smejo pomeniti odlašanja pri prostorsko načrtovalskih nalogah, ki so neobhodno pred nami na vseh železniških smereh: gorenjska, dolnjska, primorska in štajerska; na nadgradnji regionalnih železnic in pri izzivu osrednjeslovenskega oz. Ljubljanskega železniškega vozlišča.
6. S tem v zvezi pozivamo ministrstvu za infrastrukturo in za okolje in prostor k aktivnemu vsebinskemu sodelovanju – po vzoru slovenskega AC projekta v 90-tih letih 20. stoletja in nadaljnjih letih. Prostorski razvoj in razvoj železniškega omrežja morata biti ustrezno usklajena.
7. Pri razvoju slovenskega železniškega omrežja je treba nujno upoštevati sodobne trajnostne pristope in zelene rešitve – okolju prijazne in prostorsko racionalne. Soočiti je treba dobre tuje in slovenske prakse kot je predstavljen primer Občine Grosuplje in pobuda za revitalizacijo železniške proge Ljubljana preko Novega mesta do Karlovca, kot povezavo na Hrvaške železnice.

8. Obenem je treba načrtovati uporabnikom prijazen promet, ustrezno frekventnost in udobnost, varnost, zelene rešitve, multimodalnost in povezljivost različnih oblik prometa. Kot ugotovljeno na okrogli mizi, bo le konkurenčen tirni promet preusmeril uporabnike s cest na železnice. Pri tem je pomembna tudi aktivna vloga lokalnih skupnosti.
9. Ob primerjavi razvoja cestnega z železniškim omrežjem pozivamo k posodobitvi oz. pripravi celostne Vizije – Strategije razvoja vseh vrst prometa. Razvoj cestnega omrežja (gradnja obvoznic idr.) namreč še naprej prehitava nadgradnjo in razvoj železniškega omrežja.
10. Ob zmanjšani konkurenčni prednosti Slovenije v primerjavi z razvojem železnic v sosednjih državah (Italija, Avstrija) strokovna javnost poziva k večji aktivnosti politike pri vključevanju Slovenije v pomembne evropske prometne koridorje. Med devetimi evropskimi koridorji na jedrnem omrežju ni več proge Dobova-Ljubljana-Jesenice, kot dela nekdanjega X. koridorja. Predlagamo, da se ta smer ponovno vključi v jedrno omrežje (in s tem zagotovijo tudi evropska sredstva).

Naj zaključimo, da je okrogla miza pokazala, da se je razprava razvijala v več, celo veliko različnih smereh in nagovarjala raznovrstna vprašanja razvoja železniškega omrežja v RS. To je očitno pokazalo na odsotnost javne razprave na tem področju. Zato pozivamo k organizaciji strokovnih in drugih javnih razprav in delavnic in s tem k soočanju mnenj v iskanju najboljših prostorsko – gospodarskih in družbenih rešitev, prav tako pa k predstavitvi dobrih praks in pobud. K temu si bomo prizadevali tudi v DUPPS z nadaljnjo organizacijo strokovnih srečanj in predavanj na temo integracije prometnega in prostorskega načrtovanja..

V pričakovanju nadaljnjega in še smelejšega načrtovanja in razvoja železniškega omrežja v RS in vključevanja strokovne in drugih javnosti vas lepo pozdravljamo!

S spoštovanjem,

Alma Zavodnik Lamovšek
Predsednica DUPPS

V vednost:

- Vlada Republike Slovenije
- Državni zbor RS in Državni svet RS
- Direktorat za prostor, graditev in stanovanja MOP
- Nosilci urejanja prostora po ZUreP-2
- Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije in Inženirska zbornica Slovenije
- Regionalne razvojne agencije
- Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo
- Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo
- Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za prostorsko sociologijo
- Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo
- Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo
- Univerza na Primorskem
- Univerza v Mariboru, Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo
- Društvo arhitektov Ljubljane
- Društvo krajinskih arhitektov Slovenije
- Društvo vodarjev Slovenije
- Zveza geografov Slovenije
- Zveza geodetov Slovenije
- Slovenske tiskovna agencija in drugi mediji